

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Fulufjellet	11/2022	30.03.2022

Søknad om tillatelse til lavtflyging og landingstillatelse med helikopter i forbindelse med merking av brunbjørn i Fulufjellet NP og Fregn NR – Høyskolen i Innlandet

Innstilling fra forvalter

Nasjonalparkstyret for Fulufjellet gir Høyskolen i Innlandet dispensasjon til motorferdsel med helikopter (lavtflyging og start/landing) i forbindelse med gjennomføring av merking av brunbjørn for perioden 25. mars - 20. september i årene 2022-2024.

Dispensasjonen er gitt med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 første ledd, første alternativ og gjelder for Fulufjellet nasjonalparker og Fregn naturreservat. Det er vurdert at aktiviteten ikke vil stride mot verneformålet eller skade verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonen gis med følgende vilkår:

- Dispensasjon gjelder for perioden 25. mars – 20. september i årene 2022-2024.
- Det gis dispensasjon til motorferdsel med helikopter (lavtflyging og start/landing) for maksimalt 6 turer per år.
- Den motoriserte ferdsele må holdes på et minimum, og koordineres med eventuelle andre oppdrag til naturoppsynet.
- I Fulufjellet NP, et område som er viktig for friluftsliv, bør det unngås flyving i helger og fellesferien så langt som mulig.
- Unødvendig forstyrrelse av dyrelivet og terrengslitasje må unngås.
- Nasjonalparkstyret for Fulufjellet skal ha tilsendt kjørebøker som føres i henhold til søknaden etter avsluttet prosjekt, senest 1. november hvert år. Tilsvarende skal GPS-logg for helikopter også oversendes. Nasjonalparkstyret skal holdes oppdatert på utviklingen i prosjektet underveis.
- Nasjonalparkstyret skal få tilgang til resultatet fra forskningsprosjektet, som ledd i å øke kunnskapen om området, jf. naturmangfoldloven § 8.
- Nasjonalparkstyret ber om å bli orientert når eventuell merking planlegges og gjennomføres i Fulufjellet NP og/eller Fregn NR.

Vi gjør oppmerksom på at denne tillatelsen kun gjelder de verneområdene som er opplistet i saksfremstillingen. Det forutsettes at søker også innhenter nødvendige tillatelser fra Trysil kommune og grunneiere etter motorferdselloven.

Vedtaket kan påklages av en part eller annen med rettslig klageinteresse, jf. forvaltningsloven § 28. Frist for klage er tre uker fra vedtaket er mottatt. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes til Nasjonalparkstyret for Fulufjellet.

Saksopplysninger

Søknad

Nasjonalparkstyret mottok den 25. mars 2022 søknad fra Høgskolen i Innlandet (INN) om tillatelse til lavtflyging og start/landing med helikopter for fangst og radiomerking av brunbjørn i perioden 25. mars - 20. september 2022-2024 i Fulufjellet nasjonalpark og Fregn naturreservat. Det søkes om maksimalt 6 landinger, lavtflyginger og merkinger pr. år i den nevnte tidsperioden for eventuell bedøvelse fra helikopter og videre radiomerking av bjørn. Det blir også i søknaden opplyst om at forskningsprosjektene vil bli gjennomført over større arealer av Trysil kommune og Innlandet fylke øst for Glomma. Det vil si at landingstillatelse fra Nasjonalparkstyret ikke nødvendigvis betyr at bjørn vil bli radiomerket i Fulufjellet nasjonalpark eller Fregn naturreservat hvert år i den omsøkte 3-årsperioden. Videre opplyses det om at Høgskolens veterinær- og merketeam vil i størst mulig grad lande på innmark eller brøytete skogsbilveier. Høgskolens pågående forskningsprosjekter på bjørn har fra før fått tillatelse fra Trysil kommune til et tilsvarende antall landinger med helikopter i utmark i omsøkte periode.

Bakgrunn

Omkring 1850 var Sør-Norge det viktigste reproduksjonsområdet for bjørn i Skandinavia. Da hadde nesten halvparten av Skandinavias bjørnebinner tilhold i Sør-Norge, men etter 90 år med intensiv forfølgelse og avliving var bjørnen til slutt funksjonelt utryddet som reproduserende art i Norge på 1940-tallet (Swenson m.fl. 1994. NINA Forskningsrapport 53). Stortingets nåværende bestandsmål om ynglende bjørn i ulike deler av Norge har derfor forutsatt reetablering og innvandring av binner fra våre naboland.

For Sør-Norge sør for Trondheim er nå det forvaltningspolitiske bestandsmålet satt til 3 årlige ynglinger. Videre skal utbredelsen av disse binnene med årsunger være geografisk begrenset til øst for Glomma i deler av i Innlandet fylke, dvs. i østre deler av Hedmark i Rovviltregion 5.

Etter at bjørnen ble funksjonelt utryddet i Norge på 1940-tallet, vokste den gjenlevende svenske bjørnestammen til ca. det 10-dobelte og offisielt teller nå bjørnebestanden på svensk side i underkant av 3000 dyr. Dagens bestand av bjørn på norsk side er et resultat av den gradvise økningen i antall og utbredelse av bjørn i Sverige, og innvandring herfra til Norge.

Hannbjørnene kom først og dominerte i mange 10-år. Av de 72 bjørnene som offisielt ble felt i Hedmark i perioden 1900-2017 var alle hanner, med andre ord er ingen binner kjent felt på over 100 år. Det skandinaviske bjørneforskningsprosjektet ble etablert i 1986, og i Sør-Norge har radiomerkede binner i Innlandet vært fulgt siden den første binna med radiohalsband innvandret fra Sverige og etablerte seg med fast tilhold på tvers av riksgrensen i 1990. I den påfølgende 32-årsperioden har Det skandinaviske bjørneprosjektet studert radiomerkede binner i Innlandet, men denne forskningen og kartleggingen av binner tilhold har vært begrenset til mindre arealer i Østre Trysil.

I Innlandet har utbredelse, ekspansjon og antall UMERKEDE binner med tilhold i fylket vært mindre kjent, men i de siste 15 årene (2007-2021) har det ved synsobservasjoner, sporing på snø og DNA-innsamling blitt påvist et økende antall binner i de vidstrakte skogområdene mellom Glomma og riksgrensa i øst mot Sverige. Med økonomisk støtte fra

Fylkesmannen har Høgskolen i Innlandet (INN) vært en sentral bidragsyter til denne DNAkartleggingen av binner. Mer enn halvparten av alle bekreftede binne-DNA-prøver i Sør-Norge (sør for Trondheim) er innsamlet av Høgskolen i Innlandet. Uten Høgskolens innsamling av binne-DNA ville ikke det regionale bestandsmålet for ynglende bjørn vært nådd i 2017 og 2018. Høgskolens innsats muliggjorde dermed for første gang at nemnda i Rovviltregion 5 fikk overta forvaltningsansvaret for bjørn i de to påfølgende årene 2018 og 2019. Rovviltnemnda vedtok da økte lisenskvoter over store arealer av Hedmark, noe som medførte økt jakttrykk også på binner. For første gang i Hedmark siden 1800-tallet ble binner således skutt i 2018 ved skadefelling og ved lisensjakt i 2019.

Det er fortsatt mye ukjent om denne for Sør-Norge pågående og unike forekomsten av rekoloniserende binner. Den primære målsettingen for omsøkt aktivitet er Høgskolen i Innlandets forskningsprosjekt som jobber for å innhente mer helhetlig kunnskap og dokumentasjon om forekomst, antall, arealbruk, utbredelse og tetthet av bjørnebinner i Innlandet. Dette vil bli gjennomført ved å radiomerke voksne, kjønnsmodne hannbjørner og deretter bruke disse som «sporhunder» til å påvise binner i de vidstrakte, men lite systematisk undersøkte skogområdene øst for Glomma. De radiomerkede hannene vil bli fulgt spesielt intensivt i parringstiden for å påvise disse sammen med binner i brunst, og 1-3 av disse binnene vil også bli radiomerket med GPS-halsbånd for videre studier. Søker opplyser om at metoden for påvisning og radiomerking av binner via radiomerkede hanner ble tidlig utviklet og gjennomført med stor suksess av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Wabakken et al. 1992, NINA Oppdragsmelding 146).

Det går videre frem av søknaden at radiomerkede voksne bjørner og deres atferd vil også bli nyttiggjort i en annen studie av GPS-merkede storfe på utmarksbeite i samme område øst for Glomma. Dette gjelder et nytt potensielt konfliktdempende forskningsprosjekt som Høgskolen har fått innvilget av NFR. Kartlegging og evaluering av interaksjoner mellom store rovdyr og storfe i utmark skal gjennomføres i samarbeid med lokale storfeiere og deres næringsorganisasjoner.

Høgskolens prosjekt er faglig og finansielt støttet av Statsforvalteren i Innlandet og Norges Forskningsråd.

Hjemmelsgrunnlag

- **Verneformål – Forskrift**

Fulufjellet nasjonalpark

§ 1. Formål

Formålet med Fulufjellet nasjonalpark er å bevare et stort naturområde som inneholder særegne, representative økosystem som er uten tyngre naturinngrep, herunder artsfattig fjellvegetasjon og artsrik barskog.

Videre er formålet med nasjonalparken å ta vare på:

- *et inngrepsfritt skog- og fjellområde som en del av et stort, helhetlig og særpreget økosystem i grensetraktene*
- *storslåtte landskapsformer bl.a. med særpregede og blokkrike juv*
- *naturmangfoldet med et egenartet plante-, sopp- og dyreliv, herunder innslag av høyereliggende barskog med naturpreg, og med arter som; sjokoladekjuka og sibirkjuka*
- *kulturminner.*

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet.

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet

Vegetasjonen, herunder døde trær og busker, er vernet mot all skade og ødeleggelse. Planting og såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vann er forbudt.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorisert ferdsel til lands og til vanns, herunder bruk av luftfartøy lavere enn 300 meter over bakken, er forbudt.

§ 4. Generelle unntaksbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48

Fregn Naturreservat

§ 1. Formål

Formålet med Fregn naturreservat er å bevare et naturskogspreget barskogsområde som har særskilt betydning for biologisk mangfold. Videre er formålet å ta vare på variasjonsbredden i økosystemer, naturtyper, arter og genetisk mangfold. Av spesielle kvaliteter har området store arealer med gammel furu- og granskog på kalkrik grunn med et rikt artsmangfold. Området er på grunn av sin naturtilstand, produktivitet og egenart av særskilt naturvitenskapelig betydning.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

For naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

1. Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting og såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2. Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.

§ 5. Regulering av ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

1. Motorferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder start og landing med luftfartøy.

§ 8. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

• **Forvaltningsplan for Fulufjellet nasjonalpark**

Forvaltningsplanen gir føringer for hvordan verneforskriften skal tolkes og praktiseres. I forvaltningsplanen gis det blant annet en oversikt over dyrelivet som er registrert innenfor nasjonalparkens grenser. Her fremgår det også at noen av dyreartene som er påvist her enten er regelmessig eller sporadisk oppført på Norsk rødliste for arter. Det er påvist forholdsvis få rødlistearter blant fuglene, men heilo, hønehauk, jaktfalk og granmeis finnes på lista sammen med alle de fire store rovdyrartene brunbjørn, jerv, ulv og gaupe.

I forvaltningsplanen synliggjøres også ulike brukerinteresser i området, og i denne sammenheng kan særlig nevnes jakt og fiske, ferdsel og friluftsliv, og motorferdsel. Det er en generell dyrelivsfredning i nasjonalparken. Fredningen omfatter også unødige forstyrrelser og skade eller ødeleggelse av hi-, hekke-, yngle- og gyteplasser. Når det kommer til prinsipper/målsettinger knyttet til ferdsel og friluftsliv, så er dette basert på å kunne tilby «opplevelser som forutsetter urørt eller lite påvirket natur («villmarksopplevelser»), stillhet og ro, muligheter for ensomhet, kunne klare seg selv og ta seg fram selv, frihet fra urbant preg osv.».

Om motorferdsel står det følgende i forvaltningsplanen:

Stillhet og fravær av motordur og motoriserte kjøretøyer og luftfartøyer er et av karaktertrekkene ved urørt natur. Motorisert ferdsel utgjør et støyforurensningsproblem og står i motsetning til opplevelsen av naturens egne lyder. Det er derfor et overordnet mål å holde omfanget av motorisert ferdsel i nasjonalparker på et minimum, og begrense denne til det strengt nødvendige. Utgangspunktet er derfor at all motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt i Fulufjellet nasjonalpark. Denne hovedbestemmelsen, unntaksbestemmelsene som er nedfelt i verneforskriftens § 3 punktene 6.2 og 6.3 og praktiseringen av disse må sees i lys av denne overordnede retningslinjen.

• **Besøksstrategi for Fulufjellets nasjonalparker**

Formålet med besøksstrategien for Fulufjellets nasjonalparker er å ha en plan for hvordan nasjonalparkforvaltningen i det helhetlige Fulufjellet sammen skal møte de besøkende, slik at opplevelsen for disse i et grenseoverskridende svensk-norsk nasjonalparkområde blir størst mulig. Videre er målet å øke den lokale verdiskapingen på begge sider av grensen, samtidig som forståelse for vernet økes og verneverdiene ivaretas. Besøksstrategien bygger på de respektive nasjonalparkenes forvaltningsplaner, og er samtidig et likestilt tillegg til disse.

I besøksstrategien er det blant annet vist til at «*det viktigste motivet for å besøke områdene er å få oppleve natur og villmark, samt å føle frihet, fred og ro. Det vil derfor være viktig å bevare det urørte og lite menneskepåvirkede preget i Fulufjellet, samtidig som at det vil være naturlig å opprettholde dagens verneverdier som viktig hekke-, yngle- og leveområder for sårbare og sjeldne arter som er avhengig av store og inngrepsfrie områder. Dette vil bidra til å styrke verneformålet for nasjonalparkene*».

- **Naturmangfoldloven (nml)**

Den enkelte verneforskrift regulerer adgangen til å gi dispensasjon fra de ulike restriksjonene som er fastsatt i verneområdene. Tiltak som ikke er regulert i forskriftens spesifikke dispensasjonsbestemmelser må vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i verneforskriften/ etter naturmangfoldloven § 48.

Naturmangfoldloven § 48 første ledd fastsetter at det kan gis dispensasjon for tiltak som enten:

- Ikke strider mot verneformålet og som ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller
- Er nødvendig av hensyn til vesentlige samfunnsinteresser eller
- Er nødvendig av hensyn til sikkerhet.

Det er imidlertid viktig å påpeke at dispensasjon ikke må gis, selv om vilkårene er oppfylt. Skjønn og instruks fra overordnede myndigheter spiller også inn. Dispensasjonsregelen i § 48 kan ikke brukes for å utvide rammene gitt i vernevedtaket, men er en sikkerhetsventil som skal fange opp uforutsette eller spesielle tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Dispensasjonssaken må i tillegg vurderes etter naturmangfoldlovens miljørettslige prinsipper i §§ 8-12 (kunnskapsgrunnlag, føre-var prinsippet, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver samt miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder), jf. § 7.

- **Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter**

I rundskriv fra Miljødirektoratet "Forvaltning av verneforskrifter", revidert januar 2014, redegjøres det for hvordan nml. § 48 skal forstås. Her framgår det at bestemmelsen skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Det er i første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigående forstyrrelser som er av stor betydning for søker som omfattes av bestemmelsen. Siktemålet er at verneforskriften ikke uthules gjennom omfattende dispensasjonspraksis.

I generelle dispensasjonsbestemmelser i mange eldre verneforskrifter etter naturvernloven er det åpnet for å gi dispensasjon til vitenskapelige undersøkelser. Dette alternativet er ikke tatt inn i den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Søknader om dispensasjon til vitenskapelige formål må derfor vurderes etter § 48 første alternativ som åpner for unntak dersom det "ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig".

I rundskrivet heter det at forvaltningsmyndigheten skal vurdere nytten av et forskningsprosjekt opp mot omfanget av eventuelle inngrep eller tiltak og de ulemper forskningen ellers medfører. Det er først og fremst aktuelt å gi dispensasjon til tiltak når det er nødvendig for forskning. Forskningsaktiviteter som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde, bør imidlertid kanaliseres utenfor verneområdet.

Videre heter det at vitenskapelige motivet bak vernet vil kunne begrunne en mer liberal dispensasjonspraksis når det ikke er tale om etablering av faste anlegg eller terrenginngrep i verneområdene. Som regel bør det gis dispensasjon for tiltak som bidrar til å fremme

verneverdier. Tiltak som bidrar til å fremme verneverdiene bør det som regel gis dispensasjon til, da slik bruk kan betraktes som et ledd i forvaltningen som utøves for å bevare verneverdiene.

Vurdering

Ingen av de aktuelle verneområdenes forskrifter har hjemmel for å innvilge dispensasjon for start og landing med luftfartøy i forbindelse med forskningsprosjekt som omsøkt. I tillegg gir ikke verneforskrifta for Fulufjellet nasjonalpark hjemmel til å tillate bruk av luftfartøy lavere enn 300 meter over bakken. Søknader om fangst og merking av brunbjørn, samt motorisert ferdsel i de aktuelle verneområdene må derfor behandles etter de generelle dispensasjonsreglene for vernede områder.

Naturmangfoldloven har en generell dispensasjonsbestemmelse i § 48, som åpner for at det kan gis dispensasjon fra verneforskrifter for naturvernområder dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, ellers dersom sikkerhetshensyn eller hensyn til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. Verneforskriftene for Fulufjellet § 4 og Fregn § 8, er likelydende med den generelle dispensasjonsbestemmelsen § 48 i naturmangfoldloven.

Ved vurdering av søknader opp mot vilkårene i nml § 48, er det i første rekke tiltakets negative konsekvenser som er av betydning for om dispensasjon kan gis, selv om det i forarbeidene til bestemmelsen (Ot. Prp. Nr. 52 (2008-2009) s. 424) er vist til at det er anledning til å føre en noe lempeligere praktisering av vilkårene der tiltak har et vitenskapelig formål. Det er etter dette dispensasjonsalternativet, altså kun i begrenset grad, rom for å foreta en skjønsmessig avveining mellom tiltakets vitenskapelige og samfunnsnyttige formål og tiltakets skadevirkninger.

Det er en generell målsetning å begrense den motoriserte ferdselen i nasjonalparker, landskapsvernområder og naturreservater. Restriksjonene på lavtflyging er bl.a. satt av hensyn til at allmennheten skal ha adgang til naturopplevelser og friluftsliv uten forstyrrelser, og av hensyn til dyre- og fugleliv. Når det gjelder lavtflygingsproblematikk og forhold til sårbart dyreliv er kunnskapsgrunnlaget begrenset. Noe er imidlertid kjent og fremgår av vurderingen av kunnskapsgrunnlaget under, jf. nml. § 8.

I denne saken må det gjøres en vurdering for påvirkningen på plante- og dyrelivet i både nasjonalparken og naturreservatet og en egen vurdering sett opp mot påvirkningen på det formålsfestede uforstyrrede friluftslivet i Fulufjellet nasjonalpark, jf. § 1 i verneforskriften for Fulufjellet nasjonalpark.

Når det kommer til friluftsjnteressene og at «Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig friluftsliv», jf. § 1 i verneforskrift for Fulufjellet nasjonalpark, kan det tenkes at enkelte vil føle at omfattende bruk av helikopter medfører ødeleggelse av følelsen av å være i urørte områder. Fulufjellet er en nasjonalpark med generelt liten ferdsel, så forventningene om stillhet og å være alene i relativt urørt natur er nok stor. Det er derfor viktig å vise respekt for de som ferdes i fjellet.

Kunnskapsgrunnlaget som er nevnt i naturmangfoldloven § 8 sier at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Med bakgrunn i forvaltningsplanens retningslinjer, naturfaglige sammenstillings- og registreringsmateriale som ble utarbeidet i forbindelse med verneplanprosessen for Fulufjellet og Fregn, vurderes kunnskapen om disse områdene og

konsekvensene av den omsøkte aktiviteten til å være tilstrekkelig slik at det ikke er nødvendig å innhente ny kunnskap om dette. Selv om det ikke foreligger en fullstendig oversikt over artsdata for dyrelivet innenfor de berørte områdene i både nasjonalparken og naturreservatet, kan man likevel anta at områdene innehar et dyreliv som vil være sårbart i yngle- og hekketiden og etterfølgende måneder når ungene er små og uselvstendige. Det må i den forbindelse bemerkes at det ikke er forsket mye på lavtflygingsproblematikk knyttet til dyrelivet. Likevel, Fulufjellsområdet består av mye åpne fjellområder, noe som trolig gjør at jobben med merking fra helikopter kan utføres mer effektivt og raskt enn i en tettskog. Forvalter vurderer det derfor dithen at helikopterflygingen i forbindelse med merkingsoppdraget er en relativt kortvarig forstyrrelse som må kunne betegnes som forbigående. Lavtflyging vil imidlertid uansett kunne gi påvirkning i form av kortvarig stressrespons, som medfører mindre tid til beite, hvile og økt energibehov som følge av flukt. Slike ulemper vil variere fra art til art. Ettersom forstyrrelsen er kortvarig, vil kronisk stress for sårbare arter ikke være en veldig aktuell problemstilling.

Kunnskap fra forskningsprosjektet vil være av stor verdi for rovviltforvaltningen i Innlandet. Forskingen bidrar til å øke kunnskapen om verneområdene, jf. nml. § 8, og kan bidra til å fremme verneverdiene.

Det anses med bakgrunn i det ovenstående at vi har tilstrekkelig kunnskap om dyrenes respons på kortvarig lavtflyging, slik at føre-var-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 ikke vil bli aktuelt å bruke i denne saken.

Høyskolen i Innlandet opplyser om at forskningsprosjektene vil bli gjennomført over større arealer av Trysil kommune og Innlandet fylke øst for Glomma. Det vil si at lavtflyging, start/landing, fangst og merking av brunbjørn ikke nødvendigvis vil bli aktuelt innenfor Fulufjellet nasjonalpark eller Fregn naturreservat hvert år i den omsøkte 3-årsperioden. Det er videre gitt dispensasjoner til diverse inngrep i både nasjonalparken og naturreservatet tidligere, men likevel anses det at den samlede belastningen av tidligere innvilgede tiltak - sammen med en eventuell sjelden og kortvarig lavtflyging - ikke vil føre til en for stor belastning på områdene samlet sett, og det vil ikke sette varige spor, jf. naturmangfoldloven § 10. Det kan også nevnes at det Skandinaviske Bjørneprosjektet i en årrekke har hatt tillatelse til landing med helikopter i utmark i Trysil, dette også i forbindelse med bedøving og radiomerking av bjørn. Trysil kommunen har erfart at disse tillatelsene kun benyttes unntaksvis. Dette tilsier at det også i dette tilfellet antas å få begrenset omfang.

Det forutsettes at dyrene som merkes ikke forstyrres unødvendig mye og over uhensiktsmessig lang tid og at retningslinjer for radiomerking av brunbjørn blir fulgt. Det er videre ikke valgt å kommentere valgt driftsmetode og lokalisering, ettersom dette er forhold som ikke er aktuelle å endre på dersom prosjektet skal kunne gjennomføres. Det anses derfor at det ikke er nødvendig med avbøtende tiltak eller kostnadskrevende tiltak for å unngå miljøskade, jf. naturmangfoldlovens §§ 11 og 12. Et begrenset antall landinger med helikopter anses å ivareta denne bestemmelsen.

Ferdsel skal ikke være til hinder for en eventuell oppbygging eller reetablering av sårbare arter. I følge nml. § 5 skal artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt. Man må derfor ta vare på artenes økologiske funksjonsområder. Det generelle motorferdselsforbudet er innført for å skjerme dyre- og plantelivet og terrenget for forstyrrelser og kjøreskader. For at forbudet skal ha sin tilsiktede virkning er det viktig at dette håndheves restriktivt. Et viktig kriterium for å kunne innvilge en dispensasjon fra verneforskriften er som nevnt at tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig.

Forskningsaktivitet som ikke trenger å lokaliseres til et verneområde bør derfor kanaliseres utenfor verneområder. Videre bør det gis dispensasjon til tiltak som bidrar til å fremme verneverdiene. En slik bruk kan også betraktes som et ledd i forvaltningen som utøves for å bevare verneverdiene. Forvalters vurdering for dette forskningsprosjektet er at den omsøkte aktiviteten er nødvendig å lokalisere til verneområdene, siden Fulufjellsområdet er et viktig leveområde for den skandinaviske bjørnestammen. Det vil være uheldig om verneområdene setter stopper for en helhetlig kartlegging av bjørnebinner i Innlandet. Forvalter vurderer at Høyskolen i Innlandet innehar god kompetanse når det gjelder sårbare arter i området med bakgrunn i at dette prosjektet har pågått over mange år i de samme områdene.

Ferdsel i Fulufjellet har de siste årene vært noe økende i den sørlige delen av parken. Kunnskap om forhold mellom bjørn og menneskelig ferdsel i området er av interesse for å utøve en god og strategisk forvaltning av verneverdiene. På denne bakgrunn vurderer nasjonalparkforvalter at omsøkt aktivitet ikke er i strid med verneformålene for Fregn og Fulufjellet.

Presedensvirkning

Forvalter anser at det er lite sannsynlig at mange andre søker om dispensasjon på tilsvarende grunnlag som Høyskolen i Innlandet. Med dette som bakgrunn anses presedensvirkningen for å innvilge denne dispensasjonen som liten og er dermed ikke til hinder for å kunne gi tillatelse til dette tiltaket

Konklusjon

På bakgrunn av overnevnte og samlet vurdering av aktiviteten, mener nasjonalparkforvalter at aktiviteten ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig, men vil gi viktig informasjon til den videre forvaltningen av rovvilt og brunbjørnens leveområder i Fulufjellet.

Nasjonalparkforvalter mener at det er forsvarlig å tillate den omsøkte motoriserte ferdselen samt fangs og merking av brunbjørn i dette tilfellet. Det er likevel viktig at Høyskolen i Innlandet og eventuelle andre instanser samarbeider tett om merkingsarbeidet, blant annet for å redusere behovet for motorferdsel i sårbare områder. I tillegg skal den motoriserte ferdselen skje på en slik måte at man unngår unødvendig forstyrrelser av dyreliv og at skade på vegetasjon unngås (§10). §11 regnes som ikke relevant i denne sammenheng. Kravet om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder sikres gjennom de vilkår som følger tillatelsen (§12).